विप्रार्थमाराधितवान्सूर्यमद्भुतविक्रमम् ॥ १५

वैशंपायन उवाच ।

शृणुष्वावहितो राजञ्शुचिर्भूत्वा समाहितः ।
क्षणं च कुरु राजेन्द्र सर्वं वक्ष्याम्यशेषतः ॥ १६
धौम्येन तु यथा प्रोक्तं पार्थाय सुमहात्मने ।
नाम्नामष्टशतं पुण्यं तच्छृणुष्व महामते ॥ १७
सूर्योऽर्यमा भगस्त्वष्टा पूषार्कः सविता रविः ।
गभस्तिमानजः कालो मृत्युर्धाता प्रभाकरः ॥ १८
पृथिव्यापश्च तेजश्च खं वायुश्च परायणम् ।
सोमो बृहस्पतिः शुक्रो बुधोऽङ्गारक एव च ॥ १९
इन्द्रो विवस्वान्दीप्तांशुः शुचिः शौरिः शनैश्चरः ।
ब्रह्मा विष्णुश्च रुद्रश्च स्कन्दो वैश्रवणो यमः ॥ २०
वैद्युतो जाठरश्चाग्निरैन्धनस्तेजसां पतिः ।
धर्मध्वजो वेदकर्ता वेदाङ्गो वेदवाहनः ॥ २१
कृतं त्रेता द्वापरश्च कलिः सर्वामराश्रयः ।
कला काष्ठा मुहूर्ताश्च पक्षा मासा ऋतुस्तथा ॥ २२
संवत्सरकरोऽश्वत्थः कालचक्रो विभावसुः ।
पुरुषः शाश्वतो योगी व्यक्ताव्यक्तः सनातनः ॥ २३
लोकाध्यक्षः प्रजाध्यक्षो विश्वकर्मा तमोनुदः ।
वरुणः सागरोऽंशुश्च जीमूतो जीवनोऽरिहा ॥ २४
भूताश्रयो भूतपतिः सर्वभूतनिषेवितः ।
मणिः सुवर्णो भूतादिः कामदः सर्वतोमुखः ॥ २५
जयो विशालो वरदः शीघ्रगः प्राणधारणः ।
धन्वन्तरिर्धूमकेतुरादिदेवोऽदितेः सुतः ॥ २६
द्वादशात्मारविन्दाक्षः पिता माता पितामहः ।
स्वर्गद्वारं प्रजाद्वारं मोक्षद्वारं त्रिविष्टपम् ॥ २७ C 3 156 B 3 3 26 K 3 3 79

---

16 M_2 om 16 (cf v.l 15) — ^{d}) K_2 B_2 Dn $D_{1\ 4-6}$ सप्र- (for सर्वं) S (M_2 om) गुह्यं वक्ष्यामि ते हितं

17 M_2 om 17 (cf v l. 15) — ^{a}) N ($K_{1\ 4}$ missing) पूर्वं (for प्रोक्तं) — ^{c}) G_2 अष्टोत्तरं (for अष्टशतं) N ($K_{1\ 4}$ missing) नामाष्टशतमाख्यातं — ^{d}) B_4 D_1 $G_{1\ 4}$ महाद्युते G_2 शतं तच्छृणु भूपते

18 M_2 om 18 (cf. v.l. 15) — Before 18, K_2 B (except B_1) D (except $D_{1\ 3}$) T_2 G_3 ins धौम्य उ° (resp धौम्यः), K_3 सूर्याय नमः

20 M_2 om 20 (cf. v l 15) — ^{a}) Dc D_2 विश्वात्मा (for दीप्तांशुः) — ^{d}) Dc Dn_1 n_2 (before corr) n_3 च वरुणो (for वैश्र°)

21 M_2 om 21 (cf v.l 15) — ^{b}) $Ś_1$ B_2 निधिः (for पतिः)

22 M_2 om 22 (cf v l 15) — ^{a}) B_2 Dc $D_{1\ 2}$ $G_{3\ 4}$ द्वापर च — ^{b}) K_2 B D (except $D_{1\ 3}$) सर्वमलाश्रयः — ^{d}) $Ś_1$ पक्षो मास ऋतुश्च यः, K_2 Dc D_2 क्षणा यामा लवाः क्षपाः, K_3 पक्षमासा ऋतुत्रय, $B_{1\ 2}$ Dn D_{4-6} क्षपा याम- (Dn_2 D_6 °मा)स्तथा क्षणः (D_6 °णाः), B_3 क्षपा यामा लवाः क्षणाः, B_4 पक्षा मासा क्षपाः क्षणाः, D_1 पक्षा मासास्त्वहर्निशौ, D_3 पक्षा मासस्त्वहर्निश (sic)

23 M_2 om 23 (cf v l 15) — ^{b}) $Ś_1$ D_{1-3} कालचक्र. — 23^{c} = (var) 1 1 20^{d}

24 M_2 om 24 (cf v l 15) — ^{a}) K_2 $B_{1\ 2}$ D (except $D_{1\ 3\ 6}$) G_1 काला° (for लोका°) $Ś_1$ K_3 D_1 G_2 सुरा° (for प्रजा°) — ^{c}) $Ś_1$ K_2 B_2 Dn D_{4-6} [ऽ]शश्च, D_1 [ऽ]मश्च (for ऽशुश्च)

25 M_2 om 25 (cf v l 15) — ^{a}) $Ś_1$ K_3 B_3 भूतालयो — ^{b}) K_2 B Dn $D_{4\ 6}$ °लोकनमस्कृतः (B_4 °भूतहिते रतः), Dc D_2 °भूतपतिर्विभुः, D_6 °भूतनिषेवकः — After 25^{ab}, N ($K_{1\ 4}$ missing) ins

19* स्रष्टा संवर्तको वह्निः सर्वस्यादिरलोलुपः ।
अनन्तः कपिलो भानुः

[$Ś_1$ K_3 $B_{3\ 4}$ D_6 °करोत्तलः, $D_{1\ 3}$ °करोमलः (for °रलोलुपः)]

— 19* is followed by 25^{d}, 26^{a}, 20*, 25^{c} and 26^{b} (with v l), etc — ^{c}) N ($K_{1\ 4}$ missing) मनः ($D_{1\ 2}$ मनुः, D_6 कल्पः) सुपर्णो — ^{d}) B_3 (m as in text) °दः कामगो विभुः

26 M_2 om 26 (cf. v l 15) — ^{a}) S_1 K_3 B_3m $D_{1\ 2}$ विधाता, M_1 °धाता (for °शालो) — After 26^{a}, N ($K_{1\ 4}$ missing) ins

20* सर्वधातुनिषेवितः ।

[K_2 B_2 Dn $D_{4\ 6}$ °निषेविता, B_4 सर्वभूत°]

— ^{b}) K_2 B_2 °धारकः

27 M_2 om 27 (cf v l 15) — ^{b}) D_6 मही नभः (for पिता°) — ^{d}) B (except B_2) Dc_1 D_4 त्रिपिष्टप

57 27 80 देहकर्ता[१०२] प्रशान्तात्मा[१०३] विश्वात्मा[१०४] विश्वतोमुखः[१०५] ।
चराचरात्मा[१०६] सूक्ष्मात्मा[१०७] मैत्रेण वपुषान्वितः[१०८] ॥ २८
एतद्वै कीर्तनीयस्य सूर्यस्यैव महात्मनः ।
नाम्नामष्टशतं पुण्यं शक्रेणोक्तं महात्मना ॥ २९
शक्राच्च नारदः प्राप्तो धौम्यश्च तदनन्तरम् ।
धौम्याद्युधिष्ठिरः प्राप्य सर्वान्कामानवाप्तवान् ॥ ३०
सुरपितृगणयक्षसेवितं
ह्यसुरनिशाचरसिद्धवन्दितम् ।
वरकनकहुताशनप्रभं
त्वमपि मनस्यभिधेहि भास्करम् ॥ ३१
सूर्योदये यस्तु समाहितः पठे-
त्स पुत्रलाभं धनरत्नसंचयान् ।
लभेत जातिस्मरतां सदा नरः
स्मृतिं च मेधां च स विन्दते पराम् ॥ ३२
इमं स्तवं देववरस्य यो नरः
प्रकीर्तयेच्छुचिसुमनाः समाहितः ।
स मुच्यते शोकदवाग्निसागरा-
ल्लभेत कामान्मनसा यथेप्सितान् ॥ ३३

इति श्रीमहाभारते आरण्यकपर्वणि तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

---

28 M2 om 28 (cf v l 15) — ^{d}) Ś1 (m as in text) B D (except D1 3) मैत्रेय करुणान्वित॰, T1 मैत्रेण वपुरन्वित

29 M2 om 29 (cf v l 15) — ^{b}) N (K1 4 missing) सूर्यस्यामिततेजस॰ — ^{c}) K3 D1 3, 5 प्रोक्त (for पुण्यं) S1 अष्टोत्तर शत नाम्नां, K2 B Dc Dn D2 4 6 नामाष्टशतक चेद — ^{d}) K2 B Dc Dn D2 4 6 प्रोक्तमेतत्स्वयमुवा, K3 D1 3 5 शक्रेण सुमहात्मना

30 K3 M2 om 30 (for M2 cf v l 15) K2 B (except B2) D (except D1 3 5) read 30 in the course of passage No 2 of App I — ^{a}) Ś1 D1 प्राप, D2 3 प्राप्य (for प्राप्तो) — ^{b}) N (K1 4 missing) तु (for च) — ^{c}) D1 4 5 प्राप (for प्राप्य) — ^{d}) Dc D2 5 अवाप्नुयात्

31 M2 om 31 (cf v l 15) — ^{a}) K2 B (except B4) D (except D1 3) G3 (by transp) सुरगणपितृयक्ष॰, G3 सुरपितृगणसिद्धवदित (cf 31^{b}) — ^{b}) D1–3 om हि S1 K3 B4 दितिजनिशा॰, T G3 4 M1 निशिचरगणसिद्ध॰, G1 2 निशिचरचारण(G1 ॰चरगण)यक्षसेवित (cf ^{a}) — ^{d}) Ś1 K3 D1 3 त्वमपि नमस्व हिताय भा॰, K2 B Dc Dn D2 4–6 प्रणिपतितोस्मि हिताय भा॰

32 M2 om 32 (cf v l 15) — ^{a}) K2 B D (except D1) सु- (for तु) — ^{b}) K2 B D (except D1–3) ॰दारान्; K3 ॰कामान् (for ॰लाभ) — ^{c}) K2 B D (except D1–3) transp. सदा and नर॰ — ^{d}) K2 B1 2 Dn D4–6 धृति (for स्मृतिं) Ś1 B1 2m 3 D (except D5) पुमान् (for पराम्)

33 M2 om 33 (cf v l 15) — ^{a}) S (M2 om) कीर्तयेत् (for यो नर॰) — ^{b}) Hypermetric ! S (M2 om) शृणोति वा य॰ (for प्रकीर्तयेच्छुचि) S1 K3 B3 4 Dc D1–3 शुद्धमना॰ (for शुचिसुमना॰) — ^{c}) K2 B Dn D4–6 वि-, Dc प्र (for स) — ^{d}) S (except G4, M2 om) मनसो — After 33, K2 B Dc Dn D2 4 6 read 13–14

Colophon om in S1 K2 3 B1–3 Dn D6 T1 M2 K1 4 missing — *Major* (or *Sub*)*parvan* G2 3 आरण्य — *Adhy name* B4 Dc1 सूर्यनामाष्टशतक (Dc1 ॰ष्टशत), Dc2 D2 सूर्यनामाष्टक शत (D2 ॰ष्टकशत), Dn1 सूर्याराधन, D1 धौम्योक्त सूर्यध्यान, D3 धौम्यकृतस्तव , T2 G3 सूर्यनामाष्टोत्तर, G2 सूर्यप्रसाद॰, to it B4 Dc D2 3 add समाप्त — *Adhy no* (figures, words or both) D1 G1 2 M1 3 (as in text), T2 G3 4 — *Śloka no* D1 35

4

☞ This adhy is missing in K1 4 (cf v l 3 1. 1), the MSS are mostly ignored here S reads the stanzas comprising this adhy after 3 3 14, while K2 B D (except D1 3 5) read them after a passage given in App I (No 1), which these MSS ins after 3 3 14 Thus the sequence in K2 B D (except D1 3 5) is 3 3 1–12, 15–29, 31–33, 13–14 (with insertions), App I (No 1), 3 4 1–3, App I (No 2), 3 4 4–10